

Vindinge Østergaard

De fleste gårde i Vindinge har rødder langt tilbage i historien. Men der er to undtagelser: Mejerigaarden, der blev samlet i 1870'erne, og Østergaard på Østre Vindingevej, som samledes i slutningen af 1800-tallet. Den sidste er nok den mest kendte gård blandt vindingeboerne, den passeres dagligt af hundredvis af pendlere og genbrugspladstransporter. Fælles for gårdene er det store antal matrikelnumre. Bag Østergaards "matr.nr. 3 m.fl." gemte sig således desuden 4a, 5b, 25c, 25e, 24b, 31d, 32b, 33a, 34e og 8d i Reerslev.

Fra hus til gård

Grundstammen til gården var kirkejorden på 17 tdr. land, som blev udmatrikuleret nord for Østre Vindingevej 1782. Hovedparten af kirkejorden havde matr.nr. 3 og blev dyrket af bonden på Staalmosegaard og havde derfor ingen toft i byen.

Jens Nielsen 1833-1860

Den 23.5.1833 fik husmand Jens Nielsen lodden på 1 tønne, 2 skæpper, 3 fjerdingkar og 1 ¼ album hartkorn i fæste.

I 1854 købte han lodden til arvefæste for 300 rigsdalere. Jorden tilhørte i princippet Vindinge kirke, men i praksis en af præsterne ved domkirken, og købet skulle derfor sanktioneres af ministeriet for kirke- og undervisningsvæsenet i et brev til stiftsøvrigheden i Roskilde af 3.12.1853.

Anders Nielsen 1860-1886

I 1860 solgte Jens Nielsen ejendommen med 18 tdr. land til den 39-årige parcellist Anders Nielsen fra Herringløse, gift med den 29-årige Bodil Madsdatter fra Herstedvester. Ejendommens størrelse viser, at Jens Nielsen forinden har købt de to andre helt små lodder af kirkejorden, matr.nr. 5 på 1 skp., 2 fjdk. og ¼ album og matr.nr. 4 på 1 skp., 2 fjdk. og 1 ¾ album hartkorn, så han nu havde ca. 1 ¾ tønne hartkorn.

Anders og Bodil havde Jens Nielsen på 65 og hans kone Abelone Jensen boende på aftægt. De havde endnu ingen børn, men året efter den 17.12.1860 fik de datteren Kirsten.

20 år senere i 1880 var Anders Nielsen og Bodil Madsdatter henholdsvis 58 og 48 år og datteren Kirsten 19 år. I stedet for aftægtsfolkene havde de nu 2 af Bodil Madsdatters søskende boende, Karen Madsen på 54 og Hans Madsen på 43, begge fra Herstedvester.

Vindinge Østergaard

Christen Peter Nielsen 1893-1925

Efter Anders Nielsens død den 13.9.1886 drev Bodil Madsdatter ejendommen videre alene. I 1890 kaldtes den for første gang en ”gård” og Bodil ”Nielsen” blev benævnt ”gårdejerinde”. Hun boede stadig sammen med sin ældre søster og yngre bror og havde ingen anden medhjælp.

Kirsten Nielsen, f. 17.12.1860, datter af Anders Nielsen, 1889 gift med Peter Nielsen. Fotografen Carolsfeld von Kausé havde forretning i Aldage 7 i Roskilde fra 1897.

Den 1.2.1889 var datteren Kirsten (f. 17.12.1860) blevet gift med Christen **Peter** Nielsen (født i Vindinge den 27.9.1864). Han havde året før fået en parcel af sin fars gård på knap 23 tdr. land, matr.nr. 23c, tidligere Tornagergaards udlod helt ude ved sognegrænsen til Reerslev.

Peter Nielsen (27.9.1864 – 9.11.1929), ejer af Østergaard. Fotograf som det foregående.

I 1893 overdrog Bodil Nielsen sin gård til datteren og svigersønnen, som senere fik resten af fædrenejgården og tilkøbte jord i flere omgange. Inden 1. verdenskrig havde Peter Nielsen en gård på 84 tdr. land. Det lille firlængede husmandssted med stuehus mod nord blev 1890-1894 erstattet af de bygninger, som med ændringer og ombygninger står den dag i dag. Det markante, grundmurede stuehus ud mod vejen med tegltag og frontispice bærer navnet ”Østergaard”. Avlsbygningerne var i grundmur, bortset fra den østre længe i bindingsværk, og de var tækket med rør. En åben kornlade var bygget i brædder med paptag. Gården havde eget vandværk, drevet af en vindmotor, som ses på ældre fotografier.

Også fodermesterhuset på den anden side af vejen blev bygget 1894. Det er i dag erstattet af et nyere hus med en stor maskinbygning.

Østergaard 1920-25 med vindmølle. Herren til hest må være gårdejer Peter Nielsen (1864-1929). Bag hækken sandsynligvis hans døtre Anna, Kristine og Andrea, som senere overtog gården sammen med sin mand Aksel Andersen.

Folketællingen 1901 afspejler den nye situation: Peter og Kirsten Nielsen havde foruden de tre småpiger, Anna Boline (f. 1890), Kristine Petrea (f. 1892) og Andrea Nielsine (f. 1898) og Peters mor, den 77-årige Ane Christensdatter på aftægt, en ung ”tjenestekarl og kreaturpasser”, en ung ”tjenestepige, malkepige og husjomfru” og en barnepige på 14 år. - Bodil Nielsen (Madsdatter) døde først i 1918. Op mod 1. verdenskrig (1914-18) holdtes 20 køer, 18 stk. ungvæg og kalve og 2 tyre af rød dansk race. Der var 6 heste, 4 plage/føl og 3 får. Årligt leveredes ca. 60 fedesvin.

Peter Nielsens ældste datter Anna, f. 2.7. 1890. Hun forblev ugift som familiens ”Moster Anna”.

Anna (til højre) på Rådhuspladsen i København med sin mor, foreviget af den derværende kanonfotograf o, 1915.

Andrea Nielsen fra Østergaard (f. 25.9.1898) til højre - sammen med Karen Poulsen fra Lundbjerggaard (f. 1.3.1903). Billedet må være taget o. 1920. Trods aldersforskellen ser de meget venindeagtige ud. Senere blev de med 25 års mellemrum begge gift med Aksel Andersen fra Lysegaard.

Aksel Andersen 1925 – 1953

Den 5. august 1925 blev gårdens yngste datter, Andrea, 27 år gammel gift med Aksel Andersen (f. 30.6.1896), søn af Anine og Anders Andersen på Lysegaard i Vindinge. Hans yngste bror, Holger Andersen, overtog Lysegaard i 1927. Aksel Andersen fik Østergaard i forpagtning, og Peter Nielsen købte Lundbjergsgaards tidligere sandlod på 5 tdr. land (matr.nr. 9c) ved Sandvejen og tilplantede den med grantræer. "Per Nilen", som Peter Nielsen også blev kaldt, byggede et hus til sig selv og Kirsten på hjørnet Stærkendevej/Sandvejen (Sandvejen 2).

Den 14.7.1927 fik Andrea og Aksel Andersen datteren Rita.

Den kendte, sort/hvide foto-serie med udsigter fra kirketårnet dateres normalt til 1930-40 og med ukendt fotograf. Men ét af dem, "Vindinge Landsby" over mod Lysegaard anføres med "Andrea Andersen, født Nielsen" som fotograf og årstallet 1927. Det er usikkert, om hun også har taget nogle af de øvrige billeder i udsigts-serien.

I slutningen af 1929 døde både Peter og Kirsten Nielsen, han den 9.11. og hun på Sankt Marias Hospital den 9.12. Andrea og Aksel Andersen blev nu ejere af Østergaard, og Andrea's ældre, ugifte søster Anna overtog plantagen og huset, som derefter gik under navnene "Moster Annas skov" og "Moster Annas hus".

I Aksel Andersens tid var gårdens hartkorn 7 tønder, 5 skæpper, 3 fjerdingkar og 2½ album. Arealet var ca. 50 hektar eller omkring 90 tdr. land, og Aksel Andersen kaldte sig i en gårdbeskrivelse for "proprietær". Han forøgede besætningen af rød dansk malkerace af fynsk oprindelse til 32 malkekøer og 23 stk. ungkreaturer, og fornyede den ved eget tillæg. Mælken blev leveret til Vindinge Mejeri. Svineproduktionen voksede til 500 slagtesvin om året, pattegrisene hentede udefra, fjerkræholdet kom op på ca. 225 stk., og der holdtes som regel 9 arbejdsheste. Folkeholdet bestod af en "husassistent", som de nu kaldtes, en fodermester og 2-3 karle.

Selv om landsbyerne havde demokratisk valgte sogneråd til at varetage deres interesser, var der i særlige situationer plads til, at andre tog teten. Her så man tit, at hartkorn gav pondus, som vi skal se i dette tilfælde fra foråret 1939, da krigen syntes faretruende nær. Danmark måtte forsigtigt markere sin neutralitet og indkaldte den 1. april en årgang soldater, 8000 mand. 500 af dem skulle indkvarteres i Himmelev og Vindinge. Roskilde Tidende beskrev utilfredsheden i sognene med indkvarteringen af indtil 6 soldater pr. gård – Tunestillingens belastning var ikke glemt – og på et møde i

Aksel Andersen fra Lysegaard, f. 30.6.1896, som soldat i 1918 ved afslutningen af 1. verdenskrig.

Vindinge Forsamlingshus lørdag den 29. april blev der nedsat et udvalg til at forhandle med Oberst Bennike. Udvalget bestod af 2 gårdmænd fra Himmelev og proprietær Mogens Brochsgaard (Mindstrupgaard) og Aksel Andersen fra Vindinge. Fra indkvarteringen af de 240 mand i Vindinge er bevaret et fotografi fra Østergaard, hvor hele familien og alle tjenestefolkene er trukket i stadstøjet for at lade sig fotografere sammen med 8 soldater og en officer.

Indkvartering af soldater foråret 1939. På bænken fra venstre Andrea Andersen, officeren, datteren Rita (senere gift Larsen), Aksel Andersen og "moster Anna". Bag bænken gårdens folk i deres stiveste puds.

Pløjning 1940-50 (?) med 3 spand heste.

Østergaard købte sammen med Lundbjerggaard og Stålmosegaard et eldrevet tærskværk, som var i brug helt op gennem 1950erne

Aksel Andersen var medlem af Roskilde og Omegns Fugleskydningselskab, stiftet 1887. Den 8. juli 1947 blev han fuglekonge i Hotel Prindsens have, da hotelejer Svend Lippert havde nedskudt brystpladen i hans navn. Fuglekongen skulle foranstalte en skive malet til erindring, og Aksel Andersens er malet af Carl Frederik Pfeiffer Hacke. Den blev for nogle år siden restaureret og viser Østergaard, omgivet af teksten: ”Gårdejer Aksel Andersen Vindinge Østergaard 8. Juli 1947”.

Skydeskive, malet i anledning af Aksel Andersens fuglekongetitel 1947. Teksten rundt om billedet af Østergaard lyder: ”Gårdejer Aksel Andersen Østergaard 8. juli 1947”

Den 19.6.1948 døde Andrea på Sankt Marias Hospital i Roskilde. Aksel nåede at gifte sig igen med Karen Albrechtsen, født Poulsen fra Lundbjerggaard, inden han selv døde på Roskilde Amts og Bys Sygehus den 13.1.1953.

Aksel Andersen med sin 2. kone, Karen, født Poulsen (Lundbjerggaard). De var gift fra 1950 til hans død 1953.

Rita og Poul Larsen 1953-1997

Hans enke Karen Albrechtsen overdrog i skifteretten gården til datteren af 1. ægteskab, Rita (f. 14.7.1927), og hendes mand Poul Larsen (f. 17.1.1922), der var blevet gift den 4.11.1949. Poul Larsen var gårdejer i Herslev og proprietærsøn fra Tune. De fik en datter, Kirsten, og drev Østergaard til Poul Larsens død i 1997. hvorefter deres dattersøn Karsten Jakobsen overtog Østergaard.

Luftfoto fra sydvest af Østergaard 1973, mens Rita og Poul Larsen ejede gården. Østre Vindingevej er næsten dækket af træer.

Østergaard Trailercenter

Karsten Jakobsen drev landbruget videre indtil 2014, hvor grusgravningen nærmede sig og Østergaard Trailercenter opstod.

Karsten har fortalt til Viften nr.1, 2018, at han dengang købte en ny hestetrailer af en mand i Jylland, som spurgte, om Karsten kendte nogen på Sjælland, der kunne reparere hestetrailere. Det tilbød Karsten selv at gøre, og dermed var trailercentret startet.

Karsten har bygget en meget stor hal øst for gården til virksomheden. Han udfører kvalitetsreparationer på alle former for små trailere og er autoriseret forhandler af Variants mange modeller og Cheval Libertés hestetrailere. Han sælger også net til trailere og synes, at mange af de affaldstrailere, som kører forbi, burde have haft indholdet dækket med sådan et.

Karsten driver stadig en smule landbrug og har stadig plads til rideheste, pløjestævner med veterantraktorer og til det årlige besøg af Cirkus Arli.

Østergaard april 2019.

Helge Land Hansen
Vindinge Lokalhistoriske Forening,
April 2019